

Zawartość

Słownictwo

1. MÓWIMY RÓŻNYMI JĘZYKAMI (różnorodność językowa świata i problemy komunikacyjne z nią związane; pojęcia stereotypu, idiomu)

Henri Michaux *Notatki z podróży po Azji* 10

Biblia dla Tuaregów (Piotr Płatek) 14

Jacek Wasilewski *Dwa światy?* 15

Olga Woźniak *Poezja ciszy* 16

Ginące język 21

Wieża Babel (z Księgi Rodzaju) 25

Zesłanie Ducha Świętego (z Dziejów Apostolskich) 26

Ryszard Kapuściński *Skazany na Indie* 27

Agota Kristof *Analfabetka* (fragm.) 29

Joseph Conrad fragm. wspomnień 31

Małgorzata Musierowicz *Helmut „Scratch” Oracabessa* 32

Stanisław Barańczak *Ze wstępu do rozmówek* 34

Jerzy Krzysztoń *W gościnie u Kazachów* 36

Molier *Kłótnia zakochanych* 38

Czytanie dla siebie Antoni Czechow *Z zapisków człowieka gwałtownego* (fragm.) 42

- ◆ wieloznaczność wyrazu *język* 12
- ◆ związki wyrazowe ze słowem *język* 12
- ◆ *przekład* i wyrazy bliskoznaczne 14
- ◆ związki frazeologiczne typu *głębia myśli, lać wodę, potok słów* 35

Sprawdź, czy umiesz... 44

2. SPOTKANIE Z DRUGIM (obyczaje powitania w różnych kulturach; znaczenie powitania i momentu rozpoczęcia rozmowy; rozmowa i milczenie; znaczenie nowych technologii w komunikowaniu się ludzi; potrzeba i wartość przyjaźni)

Bronisław Malinowski *Wspólnota słów* 48

Rozmowa po japońsku (Dorota Hałas) 49

Teresa Hołówka *Small talk* 50

Małgorzata Musierowicz *„Szczerość”* 53

Pisana rozmowa. Wywiad z Katarzyną Prajzner 54

Samotność groźna dla zdrowia 57

Bronię internetu. Mówi psycholog społeczny dr Kamil Henne 57

D-D-Pblog (fragm.) 59

Filozofowie o przyjaźni (wybór) 62

Mieczysław Jastrun *Piękne dni* 67

Sławomir Mrożek *Nocny ekspres* 67

Gabriela Zapolska *Ich czworo* (fragm.) 69

Wisława Szymborska *Na wieży Babel* 72

Paweł Smoleński *Trzeba potwora pokochać* (fragm.) 73

Antoine de Saint-Exupéry *Mały Księżę i lis* 75

- ◆ związki frazeologiczne związane z rozmową (mówieniem) i milczeniem oraz synonimy tych słów i wyrazów im pokrewnych 49, 52

Sprawdź, czy umiesz... 78

Komunikacja	Pisanie	Gramatyka	Ortografia, poprawność językowa	Nauka o literaturze
<ul style="list-style-type: none"> ◆ język ciała 18 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ plan rozprawki (powtórzenie wiadomości) 13 ◆ zapis dialogu 33 ◆ streszczenie dialogu 41 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ głoski i ich rodzaje 22 ◆ różnice między wymową a pisownią; reguły wymowy 23 ◆ temat fleksyjny i końcówka; oboczności głoskowe 24 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ pisownia nazw: <i>Biblia</i>, <i>Pismo Święte</i> itp. 26 ◆ pisownia końcówek D., C. i Ms. wyrazów typu <i>Biblia</i>, <i>Dania</i>, <i>Ania</i> 27 ◆ idiom 33 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ Biblia – podstawowe wiadomości o powstaniu, zawartości i budowie 25 ◆ gry słowne (na przykładzie wiersza Stanisława Barańczaka) 34 ◆ dramat; tekst główny i tekst poboczny (didaskalia) 41
<ul style="list-style-type: none"> ◆ formuły powitania i ich treść; tworzenie więzi z rozmówcą 46 ◆ aktywne słuchanie 52 ◆ taktowne i nietaktowne komunikaty 53 ◆ asertywność; komunikaty ukryte (podteksty) i komunikaty „ja” 54 ◆ język internetowy 55 ◆ mowa jako źródło nieporozumień 71 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ rozprawka (1) – gromadzenie argumentów 64 ◆ rozprawka (2) 77 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ słowotwórstwo; podstawa słowotwórcza, wyraz pochodny; parafraza słowotwórcza; wydzielenie tematu słowotwórczego i formantu 65 ◆ rodzaje formantów 66 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ odmiana rzeczowników typu <i>Słowianin</i> i <i>Amerikanin</i> 51 ◆ wysłać <i>SMS</i>, <i>esemes</i>, <i>SMS-a</i>, a może <i>esemesa</i>? 56 ◆ odmiana rzeczownika <i>przyjaciel</i> w liczbie mnogiej 64 ◆ zasady poprawnego zapisywania formantów przedrostkowych 66 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ironia i sarkazm 68 ◆ groteska 69 ◆ charakteryzowanie bohaterów oraz relacji między nimi na podstawie dialogu scenicznego 70 ◆ motywy biblijne i mitologiczne w literaturze 73

3. SWOI, OBCY, WSPÓLNOTA

(pojęcie integracji; nieufność do innego jako przeszkoda w tworzeniu wspólnoty; stereotypy obcych; imigranci; pojęcie społeczeństwa obywatelskiego; tolerancja)

Sąsiad czyha za firanką. Z prof. Januszem Czapińskim rozmawia Lidia Ostalowska (fragm.) **80**
Kto jest zamknięty? **81**

Monika Stelmach *Obcy w naszej klasie* (fragm.) **84**

Joanna Sawicka, Ewa Pieszczyk *Czuję się tu u siebie. Rozmowa z Elmin, Somalijczykiem* **86**

Będziemy społeczeństwem obywatelskim (prof. Janusz Czapiński) **89**

Aleksander Fredro *Zemsta* (fragm.) **93**

Ignacy Krasicki *Gdyby* **96**

Jonathan Swift *Podróże Guliwera* (fragm.) **97**

Jerzy Szaniawski *Profesor Tutka o kozach w Pacanowie* **101**

Harper Lee *Przed więzieniem w Maycomb* **102**

Magda Papuzińska *Wszystko jest możliwe* (fragm.) **106**

Czytanie dla siebie Markus Zusak *Sprawa Jesse'ego Owensa* **110**

Sprawdź, czy umiesz... 112

4. WOBEC BLIŻNIEGO

(kto to jest bliźni, pomoc drugiemu – wolontariat, reklama w służbie drugiemu, empatia)

Przeprowadzka z przyjaciółmi; Bank Czasu **114**

Elżbieta Isakowicz *Dlaczego pomagają?* (fragm.) **116**

Najważniejsze jest, co możesz zrobić. Rozmowa z Janiną Ochojską **118**

Szlachetna perswazja **120**

Katarzyna Zuchowicz *Nobel dla Junusa, który walczy z biedą* **121**

Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie (z Ewangelii wg św. Łukasza) **128**

Antoine de Saint-Exupéry *W sercu pustyni* **130**

Cyprian Norwid *Nerwy* **132**

Dorota Terakowska *Piąty talerz* **133**

Antoni Kroh *Franek* **135**

Lydia Davis *Stary słownik* **137**

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska *Słowo „bliźni”* **138**

Edward Stachura *Człowiek człowiekowi* **139**

Joanna Szczepkowska *Nie bój się piekła...* **140**

Sztuka Rembrandt *Krajobraz z miłosiernym Samarytaninem* **129**

Sprawdź, czy umiesz... 142

5. MIŁOŚĆ I SAMOTNOŚĆ

(pojęcie rodziny i jej rola, znaczenie autorytetu)

Manifest akcji „Dzieciaki do domu” (fragm.) **144**

Adele Faber, Elaine Mazlish *Co moja córka zobaczyła w lustrze?* **145**

Roman Zawadzki, Małgorzata Taraszkiewicz *Być razem ze sobą* **145**

Tadeusz Rojek *Pozycja ojca* **147**

Wanda Sztander *Wystarczająco dobra rodzina* **149**

To ja jestem moim szczęściem (Bruno Ferrero) **151**

Przypowieść o synu marnotrawnym (z Ewangelii wg św. Łukasza) **154**

Stanisław Vincenz *Nieposłuszeństwo* **155**

Wisława Szymborska *Mała dziewczynka ściągła obrus* **158**

Beata Wróblewska *Jabłko Apolejki* (fragm.) **160**

Homer *Lament Andromachy* **165**, *Król Priam w obozie Achajów* **168**

Jan Kochanowski *Treny* **170**

Wisława Szymborska *Kot w pustym mieszkaniu* **174**

Tadeusz Różewicz *Teraz* **175**

Jan Twardowski *Nie rozdzielaj* **175**

Czytanie dla siebie Barbara Kosmowska *Miss Lata* **176**

Sztuka Rembrandt *Powrót syna marnotrawnego* **155**

Sprawdź, czy umiesz... 180

Słownictwo

- ◆ *integracja* – wyrazy pokrewne i bliskoznaczne **80**
- ◆ różne znaczenia wyrazów: *swój, obcy* **81**
- ◆ użycie wyrazów: *migracja, imigracja, emigracja* **85**
- ◆ znaczenie i użycie wyrazu *asymilacja* **85**
- ◆ użycie wyrazów: *obywatel, społeczeństwo* **90**
- ◆ znaczenie i użycie wyrazów *tolerancja* i *tolerować* oraz ich synonimów **90**
- ◆ różne znaczenia wyrazu *inny* **109**

- ◆ słownictwo związane z wyrazem *pomoc* **114, 116**
- ◆ znaczenie i zastosowanie wyrazów: *humanitarny, humanistyczny* **120**
- ◆ synonimy wyrazu *dobroczyńca* **121**
- ◆ znaczenie wyrazów: *miłosierdzie, miłosierny*; użycie tych wyrazów w zdaniach **129**
- ◆ znaczenie wyrazów: *bliźni, zablźnić*; ich synonimy **139**

- ◆ słownictwo związane z relacjami między ludźmi **147**
- ◆ znaczenie wyrazu *autorytet*; związki frazeologiczne z tym wyrazem **148**
- ◆ synonimy wyrazów: *dobry, zły* **150**
- ◆ znaczenie wyrazów: *tożsamość, wolność* **152**
- ◆ wartościowanie posłuszeństwa i nieposłuszeństwa w języku **157**
- ◆ zwroty z rzeczownikami: *obowiązki, zasady, zakazy* **157**
- ◆ słownictwo związane ze śmiercią **173**

Komunikacja	Pisanie	Gramatyka	Ortografia, poprawność językowa	Nauka o literaturze
<ul style="list-style-type: none"> ◆ stereotypy i uprzedzenia ukryte w wypowiedziach 82 ◆ jak pytać, by się dowiedzieć 88 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ opowiadanie z opisem uczuć i przeżyć wewnętrznych (utrwalenie) 101 ◆ opowiadanie z punktu widzenia wybranego bohatera 106 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ wyrazy podzielne i niepodzielne słowotwórczo 91 ◆ wyrazy złożone 91 ◆ funkcje formantów 92 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ poprawne akcentowanie wyrazów typu <i>stereotyp, nauka, biblioteka</i> 82 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ gatunek wywiadu; jego podstawowe typy 87 ◆ paralelizm; paralelizm składniowy 96
<ul style="list-style-type: none"> ◆ formułowanie prośby o pomoc 115 ◆ empatia; odnoszenie się do drugiej osoby z empatią 123 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ opis wrażeń 132 ◆ kartka z pamiętnika (rozmowa ze sobą) 141 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ skrótowce; rodzaj gramatyczny skrótowca 125 ◆ neologizmy 127 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ odmiana rzeczownika <i>hospicjum</i> 117 ◆ odmiana skrótowców 125 ◆ poprawny zapis skrótowców 125 ◆ zapis nazw świąt i uroczystości (przypomnienie) 135 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ przypowieść (parabola); przypowieści biblijne 128
<ul style="list-style-type: none"> ◆ językowe sposoby wpływania na atmosferę w domu 150 ◆ formułowanie zakazów i nakazów 157 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ opowiadanie z dialogiem 151 ◆ charakterystyka postaci powieściowej 163 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ wypowiedzenia złożone 152 ◆ rodzaje wypowiedzeń złożonych współrzędnie 152 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ odmiana wyrazu <i>tata</i> w liczbie pojedynczej i mnogiej 149 ◆ interpunkcja w wypowiedzeniach złożonych współrzędnie 153 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ motyw syna marnotrawnego w literaturze i sztuce 154 ◆ mowa pozornie zależna 157 ◆ tren 172 ◆ przerzutnia 173

LEKTURY OD PODSZEWKI

◆ Aleksander Fredro *Zemsta*

◆ motto **182** ◆ komedia **182** ◆ komizm (postaci, sytuacyjny, słowa) **183** ◆ postacie główne, uboczne, epizodyczne **183** ◆ komedia charakterów ◆ nazwiska znaczące **183** ◆ charakterystyka porównawcza **184**

◆ Antoine de Saint-Exupéry *Mały Książę*

◆ powieść-parabola **190** ◆ znaczenia symboliczne wody i pustyni **190** ◆ rozprawka **190**